

Miljöhandlingsplan år 2014 för socialförvaltningen

Bakgrund

I Stockholms miljöprogram 2012–2015, som fastställdes av kommunfullmäktige den 30 januari 2012, får samtliga nämnder och styrelser i uppdrag att klarlägga sin egen miljöpåverkan och formulera åtgärder i en miljöhandlingsplan för hur påverkan ska minska. Miljöprogrammet är ett stadsövergripande styrdokument som bryter ner kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål i uppföljningsbara delmål. Kommunstyrelsen har det övergripande uppföljningsansvaret för miljöprogrammet.

Miljöprogrammet omfattar sex övergripande inriktningsmål som konkretiseras genom delmål som beskriver hur nämnder och styrelser förväntas bidra till mål för olika verksamhetsområden.

1. Miljöeffektiva transporter
2. Giftfria varor och byggnader
3. Hållbar energianvändning
4. Hållbar användning av mark och vatten
5. Miljöeffektiv avfallshantering
6. Sund inomhusmiljö

Miljöprogrammet föreskriver sällan vilka konkreta åtgärder som ska genomföras och gör inte heller några kostnadsberäkningar. Nämnder och styrelser bedömer och beslutar själva om de mest effektiva åtgärderna.

Miljöhandlingsplanen för socialförvaltningen är ett förvaltningsövergripande dokument, där mål som formulerats inom Stockholms stads miljöprogram implementeras i förvaltningens verksamheter. Verksamheternas miljöpåverkan klarläggs i planen, som också är grunden för nämndens arbete med att främja och utveckla en hållbar livsmiljö. Den lokala miljöhandlingsplanen omfattar endast de delmål i miljöprogrammet som berör nämndens ansvarsområden.

Miljöhandlingsplanen avser verksamhetsåret 2014.

Miljöpåverkan och rådighet

Inom flera av förvaltningens enheter sker aktiviteter varje dag som har konsekvenser för miljön; transporter, energiförbrukning, upphandling av varor och

tjänster, inköp, resursförbrukning och avfallshantering. Inom enheterna finns möjligheter att konkret minska förvaltningens totala miljöpåverkan. Centralt för miljöplanen är att miljötänkandet ska integreras i alla verksamheter. Rådigheten ser emellertid olika ut för förvaltningens skilda verksamheter.

Genomförande och uppföljning

Planen ska fungera som ett dokument som förvaltningen ska arbeta efter och som enheterna kan utgå ifrån när de formulerar åtaganden och arbetssätt. Alla som arbetar inom förvaltningen ska känna till miljöplanens innehåll och tillämpa den i det dagliga arbetet. Förvaltningen följer upp planen i stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS). I tertialrapporterna lämnas statistik över andelen ekologiska livsmedel, andelen miljöbilar och andelen miljöbränsle. Miljöhandlingsplanen revideras varje år i samband med framtagande av ny verksamhetsplan.

Ansvar

Nämnden och förvaltningschefen är ansvariga för att se till att en revidering av miljöhandlingsplanen görs årligen. Avdelningscheferna är ansvariga för att skapa goda förutsättningar för miljöarbetet på enheterna, ta vara på och utveckla personalens kompetens och engagemang i miljöfrågor samt driva arbetet framåt. Det är samtliga medarbetares ansvar att följa miljöhandlingsplanen. Enhetscheferna ska rapportera in pågående arbete, hinder och resultat till respektive avdelningschef, som har det övergripande ansvaret.

Ansvarsområde	Ansvar
Övergripande miljöansvar inom verksamhetsområdet	Avdelningschefer
Miljöansvar inom enheten, rapporteringsansvar och verkställande av aktiviteter i miljöhandlingsplanen	Enhetschefer

Övergripande mål I. Miljöeffektiva transporter

Stadens mål är ett långsiktigt hållbart transportsystem, baserat på ny teknik, alternativa bränslen, bättre logistik och mer information. En övergång till mer kapacitetsstarka och mindre miljöbelastande transportmedel är nödvändig samtidigt som arbetet måste fortsätta med att söka smarta trafiklösningar och kommunikationsätt som är resurssnålare och utnyttjar energin effektivare än idag. En satsning på de oskyddade trafikkanterna leder till en mindre bullrig stadsmiljö, en mer trafiksäker miljö och en stadsmiljö som är mer trivsamt att vistas i. Det ska vara lätt att välja kollektiva, trygga och miljövänliga transportlösningar.

Som stor arbetsgivare kan staden också påverka resandet hos de anställda och som verksamhetsutövare kan staden vid upphandling välja miljöanpassade fordon och arbetsmaskiner.

DELMÅL 1.1 MILJÖBELASTNINGEN FRÅN STADENS TRANSPORTER OCH RESOR SKA MINSKA

Delmålet innebär att nämndens verksamheter ska arbeta systematiskt för att minska miljöbelastningen från sina transporter och resor. Nämnden ska i detta syfte anta en resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten (se nedan). Delmålet syftar även till att minska resebehovet genom att möjliggöra användning av digitala mötesformer för nämndens verksamheter.

Förvaltningens resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten

Policyn gäller för resor inom tjänsten och bygger på de reseråd som presenteras i miljöförvaltningens skrift *Råd för miljö- och trafiksäkra resor*. Socialförvaltningen ska skapa förutsättningar för att fler resor i tjänsten görs på ett effektivt sätt och att resor i första hand sker med kollektiva färdmedel. Resor som sker med bil har koppling även till delmålet om andel miljöbilar och förnyelsebart bränsle.

Policyn utgår från ett rangordnat valsystem:

1. Överväg om alla resor måste genomföras

Digitala möten föredras. Resor till möten eller andra ärenden som måste genomföras bör förläggas så att resorna kan ske säkert och miljöanpassat. Möten bör förläggas med möjligheter att ta sig dit med kollektiva färdmedel eller genom att gå eller cykla. Resor i andra tjänsteärenden bör ske med det bästa färdmedlet.

2. Välj det bästa färdmedlet

Res med kollektivtrafiken: Tunnelbana, pendeltåg eller buss vid lokala resor inom Stockholms län och tåg för nationella resor.

Gå vid korta tjänsteärenden.

Cykla vid korta tjänsteärenden och använd alltid hjälm och riktig cykelutrustning.

3. Längre tjänsteresor

Välj ett miljöanpassat alternativ, t ex att åka tåg i stället för flyg eller bil när det är möjligt.

Om bilresor är nödvändiga

Res/kör i första hand med leasad miljöbil, i andra hand med en externt hyrd miljöbil och i sista hand med privat bil. De miljöbilar som är avsedda att tankas med förnyelsebart bränsle ska tankas med sådant. Resor med bil ska samordnas för samåkning i den mån det är möjligt. Föraren ska tillämpa sparsam och säker körning.

Aktivitet	Ansvar
Alla medarbetare ska tillämpa Förvaltningens resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten.	Alla medarbetare

DELMÅL 1.2 STADENS EGNA FORDON SKA VARA MILJÖBILSKLASSADE OCH KÖRAS PÅ MILJÖBRÄNSLE, OCH AV STADENS UPPHANDLADE TRANSPORTER SKA MILJÖFORDONSANDELEN ÖKA

Delmålet innebär att de motorfordon som nämnden äger eller leasar ska vara miljöbilar enligt den definition som antagits av kommunfullmäktige. Nämndens mål är att 9 procent av bilarna ska vara elbilar. Tankningsgraden av miljöbränsle ska vara minst 85 procent för de miljöbilar som kan gå på miljöbränsle (E85-bilar, fordonsgasbilar och laddhybridbilar).

KF Indikator i Miljöprogrammet	Nämndmål
Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %
Andel miljöbränsle i stadens miljöbilar	85 %
Andel av stadens inköp som är miljöbilar	100 %
Andel elbilar	14 %

DELMÅL 1.3 MILJÖKVALITETSNORMEN FÖR LUFT SKA UPPNÅS

Målet är att inga bilar ska ha dubbdäck.

KF Indikator i Miljöprogrammet	Nämndmål
Andel dubbdäck i stadens fordonsflotta	0 %

Övergripande mål 2. Giftfria varor och byggnader

DELMÅL 2.1 INNEHÅLLET AV MILJÖ- OCH HÄLSOFARLIGA ÄMNEN I UPPHANDLADEVAROR SKA MINSKA

Spridningen av miljögifter måste minska och staden kan påverka detta genom att välja miljöanpassade varor och tjänster i sin upphandling. Delmålet avser för

nämndens del varor som har en kort omloppstid och livslängd som exempelvis städtjänster.

De fem högst prioriterade miljö- och hälsofarliga ämnena ska undvikas. (Se beskrivning faktaruta bilaga 3 i Stockholms miljöprogram för 2012–2015). Ämnen uppförda på SIN-list och Kemikalieinspektionens PRIO-databas ska undvikas. Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier ska vara vägledande när sådana finns. I annat fall gäller att kriterier för Svanen, Bra Miljöval eller EU Ecolabel.

KF Indikator i Miljöprogrammet	Nämndmål
Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster (exkl. byggvaror) där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte igår	0 %

Aktivitet	Ansvar
När tjänster och entreprenader upphandlas ställs krav på att miljöanpassade produkter ska användas (att produkterna inte innehåller ämnen upptagna i ovannämnda listor).	Upphandlare
Uppföljning av ställda miljökrav i upphandlingar ska göras med stickprovskontroller.	Enhetschefer

DELMÅL 2.3 ANDELEN EKOLOGISKA LIVSMEDEL SOM STADEN KÖPER IN SKA UPPGÅ TILL MINST 25 PROCENT

En ökad andel ekologisk konsumtion av livsmedel bidrar till en hållbar utveckling. Med ekologiska livsmedel menas exempelvis KRAV, Demeter, MSC som uppfyller kriterierna enligt EU-förordningen 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter. Målet för nämnden är att upphandlade livsmedel ska uppgå till minst 25 procent år 2015. Det gäller även upphandling av måltider samt måltidsverksamhet. Frukt, kaffe och te som köps in till personalen bland annat i samband med möten och konferenser ska i största möjligaste mån vara miljömärkta.

KF Indikator i Miljöprogrammet	Nämndmål
Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel.	20 %

Aktivitet	Ansvar
-----------	--------

Andelen upphandlade ekologiska livsmedel, måltider och måltidsverksamhet ska kontinuerligt öka	Enhetschefer
Ekologiska livsmedel ska särredovisas på konto 6442	Enhetschefer
Andelen ekologiska livsmedel i kostentreprenader särredovisas på konto 4645	Enhetschefer
Ekologisk frukt inhandlas till fruktkorgarna för personalen	Avdelningschefer
Ekologiskt kaffe inhandlas till kaffeautomaterna för personalen	Avdelningschefer

Övergripande mål 3. Hållbar energianvändning

Tillgång till energi har en central betydelse för vårt välbefinnande. Samtidigt är utvinning av energi och användning av densamma en av orsakerna till flera stora miljöproblem. Effektivare energianvändning och förnybara energikällor krävs för att minska växthuseffekten. Med energieffektiv teknik kan staden vara en aktör för miljödriven tillväxt och utveckling samt minska sina driftskostnader.

DELMÅL 3.1 STADEN SKA GENOM ENERGIEFFEKTIVISERINGAR MINSKA ENERGIANVÄNDNINGEN I DEN EGNA VERKSAMHETEN MED MINST 10 %

Energianvändning i stadens byggnader och anläggningar ska minska. Målet innebär att förbrukningen ska minska i de lokaler där förvaltningen har verksamheter jämfört med föregående år. Målet för socialförvaltningen är en elförbrukning om 33 kWh/kvm.

KF Indikator i Miljöprogrammet	Nämndmål
Elanvändning per kvm	33 kWh/kvm

Aktivitet	Ansvar
Energikrävande vitvaror ska bytas till energieffektiva.	Enhetschefer
Vidta energisparande åtgärder, t ex genom byte till lågenergilampor, ledbelysning samt installera närvarostyrning.	Enhetschefer

Övergripande mål 5. Miljöeffektiv avfallssortering

Avfall är i många fall en värdefull resurs om avfallshanteringen anpassas till avfallets egenskaper. Det mest miljöeffektiva är att i möjligaste mån förhindra att avfall uppstår. Effektiv och miljöanpassad avfallshantering är en viktig del av samhällets infrastruktur. Stadens mål är att minimera mängden avfall och öka andelen som nyttiggörs genom återanvändning och återvinning.

DELMÅL 5.1 AVFALLET FRÅN STADENS VERKSAMHETER SKA MINSKA OCH DET SOM ÄNDÅ UPPSTÅR SKA NYTTIGGÖRAS

Verksamheter ser över sina möjligheter till sortering av olika avfallsfraktioner.

Delmålet syftar till att minska resursförbrukningen genom materialåtervinning och energiåtervinning av det avfall som idag deponeras obehandlat.

Nämndens mål är att 90 procent av förvaltningens verksamheter som tillagar och/eller serverar måltider sorterar ut matavfallet för biologisk behandling. Med biologisk behandling menas att matrester blir kompostjord eller rötas och omvandlas till biogas. En ökad biologisk behandling av matavfallet från stadens egna verksamheter syftar bland annat till att öka biogasproduktionen i Stockholm.

100 procent av förvaltningens verksamheter ska sortera ut förpackningar och papper.

KF Indikator i Miljöprogrammet	Nämndmål
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	90 %

Aktivitet	Ansvar
Pappersförbrukningen ska minska	Enhetschefer
Förbrukningen av engångsprodukter ska minska	Enhetschefer
De enheter som ännu inte sorterar ut matavfall ska kontakta trafikkontoret och påbörja utredning om förutsättningar	Enhetschefer
Grovsopor ska sorteras för material- eller energiåtervinning	Enhetschefer

DELMÅL 5.2 ANDEL FELSORTERAT FARLIGT AVFALL SKA MINSKA

Delmålet handlar om att ändra konsumtionsmönster och minska mängden farligt avfall från förvaltningens verksamheter. Det kan bland annat ske genom att förvaltningen vid upphandlingar ställer krav på kemikalieanvändningen vid städtjänster.

Aktivitet	Ansvar
Riskavfall ska hanteras enligt föreskrifter	Enhetschefer
Farligt avfall ska sorteras ut och lämnas så att det bli miljöriktigt omhändertaget	Enhetschefer

Övergripande mål 6. Sund inomhusmiljö

Eftersom vi tillbringar större delen av våra liv inomhus, har en god inomhusmiljö stor betydelse för människors hälsa och komfort. Hälsobesvär relaterade till inomhusmiljön är ett problem i många byggnader. Arbetet för att minska hälsorelaterade riskfaktorer berör bland annat buller, dålig luftkvalitet, inomhustemperatur och höga radonhalter i bostäder och allmänna lokaler. När åtgärder vidtas för att förbättra inomhusmiljön bör lösningar sökas som även bidrar till lägre eller lika energianvändning.

Stadens alla nämnder och styrelser som äger, bygger, förvaltar och brukar lokaler har ansvar för en sund inomhusmiljö i de egna lokalerna. Delmålen enligt miljöprogrammet handlar, förutom att inomhusmiljön ska bli bättre, om att radonhalterna och bullernivåerna inomhus ska minska. För nämnden handlar målområdet om att verksamheterna ska ha god luftkvalitet och goda ljudnivåer för brukare och personal.

Aktivitet	Ansvar
God ljudnivå upprätthålls vid verksamheter med hjälp av t ex bordskivor med ljuddämpande ytskikt, möbeltassar, bullerdämpande mattor, ljuddämpande väggfärg, takabsorbenter och skärmar.	Enhetschefer
Arbetsmiljöronder genomförs i alla lokaler.	Enhetschefer